

LBRIS

We know
books

OLGA GRECEANU

Meditații la Evanghelii

Cuvânt înainte de ÎPS Nicolae Corneanu

Prefață, date biobibliografice și referințe critice de
Adina Nanu

editura
Σοφία

București

CUPRINS

<i>Cuvânt înainte</i>	5
<i>Prefață</i>	7
<i>OLGA GRECEANU. Date biobibliografice</i>	11
<i>Notă asupra ediției</i>	17
IISUS CHEAMĂ PATRU UCENICI (Matei 4: 18-28)	21
FILIP ȘI NATANAEL (Ioan 1: 43-51)	25
MOȘTENIREA VIEȚII VEȘNICE (Matei 19: 27-30)	33
DIN „PRIMIREA APOSTOLILOR ÎN LUME” (Matei 10: 32-33 și 37-38) ȘI EXPLICAȚIA LOR SIMBOLICĂ	36
PESCUIREA MINUNATĂ (Luca 5:1-11)	42
IUBIREA VRĂJMAȘILOR (Luca 6: 27-36)	48
RUGĂCIUNEA DOMNEASCĂ: TATĂL NOSTRU (Matei 6: 8-13; Luca 11: 2-4)	54
OCHIUL ESTE LUMINA TRUPULUI (Matei 6: 22-23)	59
NEPUTINȚA DE A SLUJI LA DOI STĂPÂNI (Matei 6: 24)	62
GRIJILE ȘI ÎNGRIJORĂRILE (Matei 6: 25-33)	64
VINDECAREA ROBULUI UNUI SUTAȘ (Matei 8: 5-14)	70
ÎNVIEREA FIULUI VĂDUVEI DIN NAIN (Luca 7: 11-17)	74
ÎNVIEREA FIICEI LUI JAÏR (Marcu 5:21-43, Matei 9: 18-26; Luca 8: 40-55)	79
ÎNVIEREA FIICEI LUI JAÏR	84

CELE TREI ÎNVIERI ȘI EXPLICAȚIA LOR SIMBOLICĂ. FIICA LUI JAÏR (DIN CAPERNAUM), FIUL VĂDUVEI (DIN NAIN), LAZĂR (DIN BETANIA) (Luca 8: 41-56; Luca 7: 11-17; Ioan 11: 1-45)	88
VINDECAREA UNEI FEMEI (Marcu 5: 21-43)	92
[MEDITAȚIE ASUPRA ÎNVIERII FIICEI LUI JAÏR ȘI ASUPRA VINDECĂRII FEMEII BOLNAVE].	96
VINDECAREA A DOI ORBI (Matei 9: 27-31)	103
VINDECAREA UNUI MUT ÎNDRĂCIT (Matei 9: 32-34)	106
DOI ÎNDRĂCIȚI SUNT TĂMĂDUIȚI (Matei 8: 28-34)	108
VINDECAREA SLĂBĂNOGULUI (Matei 9: 1-8; Marcu 2: 1-12; Luca 5: 17-28)	115
VINDECAREA SLĂBĂNOGULUI DE 38 DE ANI (Ioan 5: 1-16)	123
ÎNMULȚIREA PÂINILOR (Matei 14: 13-21; Marcu 6, 32-43; Luca 9: 10-17; Ioan 6: 1-14)	132
PÂINEA VIEȚII (Ioan 6: 22-59)	141
UMBLAREA PE MARE (Matei 14: 12-36)	154
VINDECAREA UNUI ORB LA BETSAIDA (Marcu 8: 22-28)	163
PĂSTORUL CEL BUN (Ioan 10: 1-6)	165
IISUS, UȘA OILOR (Ioan: 10-7)	168
FEMEIA CANAANEANCĂ (Matei 15: 21-28; Marcu 7: 24-30)	172
VINDECAREA UNUI LUNATIC (Matei 17: 14-21)	176
PILDA ROBULUI NEMILOSTIV (Matei 18: 21-35)	182
TÂNĂRUL BOGAT (Matei 19, 16-26)	187
PILDA NUNȚII FIULUI DE ÎMPĂRAT (Matei 22: 1-14)	193
PILDA JUDECĂTORULUI NEDREPT [fragment] (Luca 18: 1-8)	197
PARABOLA SAMARITEANULUI (Luca 20: 25-37)	198
BUNUL SAMARITEAN	205
PILDA VAMEȘULUI ȘI A FARISEULUI (Luca 18: 9-14)	213

PILDA BOGATULUI CĂRUIA Î-A RODIT ȚARINA (Luca 12: 16-21)	216
PILDA FIULUI RISIPITOR (Luca 15: 11-32)	219
PILDA BOGATULUI NEMILOSTIV (Luca 16: 19-31).....	224
MEDITAȚIE ÎN JURUL PARABOLEI BOGATULUI ȘI A SĂRACULUI LAZĂR	231
ȘARPELE DE ARAMĂ (Ioan 3: 14-17).....	240
RUGĂCIUNEA LUI IISUS (Ioan 17: 1-13)	245
CINA CEA DE TAINĂ (Matei 26: 21-39)	259
IISUS SE ARATĂ MARIEI (Ioan 20: 11-18).....	262
IISUS SE ARATĂ UCENICILOR (Ioan 20: 19-23)	268
IISUS SE ARATĂ ȘI LUI TOMA (Ioan 20: 24-29).....	273
MEDITAȚIE ASUPRA ÎNVIERII	278

IISUS CHEAMĂ PATRU UCENICI

(Matei 4: 18-28)

Pe când trecea pe lângă Marea Galileii,

Marea Galileii, la răsărit de Provincia Galileii, poartă trei nume: Marea Galileii, Marea Tiberiada, Lacul Ghenizaret. Din punct de vedere etimologic, „Galileea” înseamnă „cercul ținutului”, arătând prin aceasta că aici se mărginesc păgânii (neamurile). Numele de „Tiberiada” i s-a dat ca o lingușire pentru numele Cezarului Tiberiu ce stăpânea atunci Țara Sfântă, deci era un nume cu totul nou, după nașterea lui Hristos. În vechime era cunoscut numai sub numele de: „Lacul Ghenizaretului”.

I se zice impropriu „mare”, căci nu e decât un lac de 20 km lungime și 10 km lățime. Pe două părți e deschis spre câmp, iar restul [e] adăpostit între dealuri. Cum azi viața animată a pescarilor a încetat, cum nu s-au mai dezvoltat orașe pe malurile lacului, venind aici, ai o impresie de liniște desăvârșită, de o tăcere fără sfârșit, de o taină evanghelică, parcă și munții, și apa, și nisipul vor să tacă pentru a asculta și auzi mai departe cuvintele rostite de atâtea ori de Mântuitorul, de pe aceste maluri.

Pe vremea Mântuitorului, lacul era înconjurat de cea mai bogată vegetație, de păduri de măslini și de vii. Azi nu mai e decât nisip, pustiu, [se văd] abia câțiva palmieri și leandri, care, atunci când sunt înfloriți, colorează pe văzduhul albastru unele pete roșietice.

Iisus a văzut doi frați: pe Simon, zis Petru, și pe fratele său Andrei, care aruncau o mreajă în mare, căci erau pescari.

Petru și Andrei erau originari din Betsaida, fi [ai] lui Iona, de meserie pescari. Petru era fratele cel mai mare, și, de la însurătoarea sa, locuia în Capernaum, în casa soacrei sale, căsătorită cu Aristobul, fratele viitorului episcop Varnaam. Andrei era fratele mai mic, neînsurat.

El le-a zis: „Veniți după Mine și vă voi face pescari de oameni”.

E cea dintâi chemare a lui Iisus: „Veniți după Mine”. Din aceste cuvinte, rostite la malul Lacului Ghenizaret, a ieșit monahismul. Iisus îl cunoștea pe Petru, căci îl întâlnise pe malul Iordanului, împreună cu Ioan, viitorul Apostol și evanghelist, când noaptea întregă stătuse de vorbă cu Ioan și cu Andrei, iar spre dimineață Andrei a căutat pe fratele său Petru și, găsimdu-l, i-a zis: „Noi am găsit pe Mesia...”

Acum, acești doi frați, care cu câteva zile înainte au văzut în Iisus pe Mesia, aruncau o mreajă în mare. Iisus trece pe mal, îi vede și îi cheamă. Nu-i cheamă să vină la El, cu El, dar e o chemare care cuprinde definitivul: „Veniți după Mine...” Adică acolo unde Eu merg acum, și voi merge mereu, voi de asemenea să veniți. E o singură cale, pe această cale să mergeți și voi. Eu voi merge înaintea voastră, de aceea e acel: „după Mine...”

Unde merge Iisus, ei nu întreabă acum, și nici nu știu ce cale le arată Iisus, dar atâta știu: că nu e o cale a fericirii pământești, nu e o cale de glorie, nu e o cale de bogății, de mărire, de laude, de stăpânire, căci Iisus e sărac, e umil, disprețuiește bunurile pământești și despre acestea, desigur, le-a vorbit, în acea noapte în pustia Iordanului. După chemarea simplă: „Veniți după Mine...”, Iisus trece la o făgăduință: „dacă veniți, vă voi face pescari de oameni...” „Pescari de oameni” era o făgăduință pe care ei, simpli pescari, galileeni greoi cu mintea, nu o puteau înțelege ca simbol și, desigur, nici nu au căutat să înțeleagă schimbul pe care Iisus le oferă.

Noi știm, noi care ne-am născut după Evanghelie, știm că e vorba de convertirea sufletelor pentru Împărăția lui Dumnezeu și pentru aceasta era nevoie de mreaja de cuvinte și fapte propovăduitoare, și chiar de viața acestor pescari. Ei însă nu întreabă ce sarcină au, cum se face această vânătoare, nici ce folos le poate aduce, nici dacă este mai folositor pentru ei decât a fi pescari, ca până acum. Nimic nu întreabă. Și ce vor face?

Îndată ei au lăsat mrejele și au mers după El.

Îndată. Pe loc. Fără nici o ezitare. Fără nici o întrebare, fără nici o îndoială, fără măcar să ceară un răgaz, așa cum ceruse Elizei, ucenicul lui Ilie, care, chemat fiind de acesta, nu vine pe loc, dar merge întâi să-și ia rămas bun de la tatăl său și să-și împartă averea la săraci. Era un scop înalt, dar totuși a arătat încă preocupare pentru cele lumești, pe când Petru și Andrei au aruncat mrejele fără să mai întoarcă capul și au mers după Hristos. E marea renunțare. Pentru o chemare, fără făgăduință de fericire în această viață, ei renunță la familia lor, la bunul lor, la câștigul lor zilnic, la libertatea lor, la meseria ce au avut, la casă, la năravurile lor, bune, rele, cum vor fi fost, pentru a merge după Hristos, la sărăcie și la umilință. Aceasta o știau și totuși au primit[-o].

De acolo a mers mai departe, și a văzut pe alți doi frați: pe Iacov, fiul lui Zebedei, și pe Ioan, fratele lui, care erau într-o corabie cu tatăl lor, Zebedei, și își cârpeau mrejele. El i-a chemat.

Și aceștia, Zebedei, Ioan și Iacov, erau tot din Betsaida, micul orașel așezat pe malul de apus al lacului, azi dispărut. Spre deosebire de Petru și Andrei, care erau săraci și nu aveau decât o singură barcă cu care pescuiau pentru nevoile casei, Zebedei era un om bogat și făcea negoț întins cu peștele, chiar dincolo de granițele țării. Avea oameni cu plată, dispunea de bani. Era, după expresia mai obișnuită de azi, „un engrosist”.

Ioan și Iacov erau ajutorul direct al tatălui lor, ei călătoreau cu peștele pentru desfacere nu numai în Palestina, dar și în Siria, mergând până la Taricheea, unde era o industrie specială pentru prepararea peștelui sărat, de unde se trimitea în tot Orientul. Erau, deci, dacă nu oameni foarte bogați, dar oameni cu stare bună, foarte mulțumitoare, oameni care trăiau din larg. Erau mai mult decât simpli oameni ai pământului, și fără îndoială că, datorită legăturilor de negoț, cunoșteau și limba greacă.

Fără ca acest amănunt să însemne prea mult, e totuși un indiciu [privind] o stare de educație mai ridicată, [e] un folos mai direct pentru ei, căci a cunoaște o limbă în plus de cea maternă e să poți aduna în tot timpul noi învățături și să câștigi noi cunoștințe într-un domeniu sau altul. E o ridicare a minții, o ușurință în înțelegere, în judecată, e o [obișnuință] cu lumea.

De altfel Ioan era preocupat de problemele spirituale și religioase, ca dovadă că a început prin a fi fost ucenicul lui Ioan Botezătorul. Acum, după porunca lui Zebedei, e în barcă, pe Lacul Galileii, pescuiește pentru interesul lor bănesc.

Iisus i-a chemat. Pe cine? Și pe Zebedei? Nu. Numai pe cei doi frați, așa se înțelege din spusele evanghelistului. Dacă pomenește pe Zebedei, nu e pentru că Iisus și pe el l-ar fi chemat, [ci] ca să precizeze de[spre] cine e vorba, ca să lămurească familia acestora, ca să înțelegem că ei sunt bogați, oameni cu stare.

Iisus îi cheamă. Ce vor face? Vor lăsa ei tot, ca și Petru și Andrei? Nu e totuna. Primii nu aveau aproape nimic de lăsat, pe când ei au mult.

Și îndată, ei au lăsat corabia și pe tatăl lor, și au mers după El.

Au lăsat [totul], ca și Petru și Andrei, de îndată. Pe loc. Au lăsat în primul rând corabia, simbolul vieții pământești și al bogăției, și, în al doilea rând, au lăsat pe tatăl lor, l-au părăsit pentru Hristos. Va spune cândva Iisus: „Cine iubeste pe tatăl său și pe mama sa mai mult decât pe Mine nu e vrednic de Mine...” Iată că ei s-au arătat vrednici de a fi ai lui Hristos, că, de îndată ce au

auzit chemarea, au mers după Iisus, părăsind – spune evanghelistul Matei –, chiar pe tatăl lor.

Cuvântul e tare, dar arată puterea cu care au pornit din viața lor spre Iisus. Au auzit chemarea: „Veniți după Mine”. Ce i-a făcut să meargă după Hristos? În nici un caz un sentiment egoist, în nici un caz un interes material, că[ci] cel ce n-are nimic nu poate da nimic. Au mers după un sărac. Nici nu au mers în urma unui capriciu, nici în spirit iscoditor, spirit de încercare, ci în urma unui sentiment solid, rezultatul unei iluminări interioare, unei treziri, unei recunoașteri, unei puternice credințe în acest om ce le-a vorbit de[spre] Dumnezeu, într-o noapte, în pustia Iordanului.

Au lăsat tot pentru Hristos. La fel cei ce simt chemarea în monahism. Părăsesc tot, și familie, și casă, și posibilități de câștig, pentru o trăire creștinească, pentru o poruncă Mesianică, pentru Dumnezeu, pentru Împărăția lui Dumnezeu, pentru viața veșnică. Dar vai de acela, care, odată alăturat lui Hristos, întoarce capul îndărăt! Acela nu poate fi vrednic de Hristos.

Iisus e Calea.

Credința că El e Calea, că El e Adevărul ne va întări în calea spinoasă ce am ales. Credința se poate pierde, de aceea Iisus ne cere să veghem neîncetat, căci cumplită pedeapsă va fi pentru cel ce a urmat cât[ăva vreme] pe Iisus și apoi L-a părăsit. A părăsi pe Hristos după ce L-ai urmat e a nu-L [re]cunoaște ca Dumnezeu, a-L tăgădui. De aceea trebuie în toată clipa întreținut focul credinței prin adevărurile spirituale moștenite de la Iisus. Nici o rugăciune nu este atât de necesară pentru noi cei slabi, ca rugăciunea pe care chiar Ioan Gură de Aur o făcea în toate ceasurile: „O! Credință, nu voi înceta niciodată să mă rog lui Dumnezeu să mi te dea mie...”

FILIP ȘI NATANAEL

(Ioan 1: 43-51)

A doua zi,

A doua zi după ce Iisus, pe malul Iordanului în Iudeea, primise la El pe primii patru ucenici: Andrei, Ioan, Petru și Iacov,

Iisus a voit să Se ducă în Galileea, și a găsit pe Filip.

Această expresie: „a voit să Se ducă în Galileea...” arată că *era în drum spre Galileea*¹, deci pe Filip l-a întâlnit în timpul călătoriei. Filip era galileean din Betsaida, din același oraș, ca cei patru ucenici pescari ce întovărășeau pe Iisus, și e ușor de presupus că, întâlnind acest grup de oameni cunoscuți, s-a apropiat de ei și deci și de Iisus.

Și i-a zis: „Vino după Mine...”

Iisus, cu preștiința Lui, a cunoscut inima curată a lui Filip, a cunoscut puterea credinței lui și l-a ales ca ucenic. Doar aceste simple cuvinte lui i-au fost de ajuns: *Vino după Mine...* E chemarea Stăpânului Care cunoaște inima supusului Său. Și Filip L-a urmat.

Filip era din Betsaida, cetatea lui Andrei și a lui Petru.

Betsaida – azi în ruină – era un mic sătuleț situat pe malul de apus al Tiberiadei, nu departe de Capernaum. Filip (al cărui nume înseamnă iubitor de cai) era, la această dată, când îl alege Mântuitorul ca ucenic, însurat și tată al mai multor fice. Era un contemplativ, un om știutor de carte, dacă nu chiar un învățat, și medita asupra Legii și Prorocilor fără întrerupere, trăind cu această nădejde permanentă și înălțătoare că în acele vremi va veni Mesia.

Filip a găsit pe Natanael

Natanael e una și aceeași persoană cu Bartolomeu. După obiceiul mai de curând al israeliților – adică după ocupația lui Ptolemeu –, israeliții purtau

¹ Nu arată vreo ezitare sau vreo piedică, o interzicere.

două nume, unul evreiesc și altul grecesc. Bartolomeu este un nume patronimic, care înseamnă Fiul lui Tolomeu, Bar/Tolomeu¹, „bar” fiind un cuvânt chaldeean, adoptat în limba aramaică.

și i-a zis: „Noi am găsit pe Acela despre Care a scris Moise în Lege.

Moise (Facerea 49: 10): „Toiagul de domnie nu se va depărta din Iuda, nici toiagul de cârmuire de la picioarele lui, până va veni Șilo (Mesia) și de El vor asculta popoarele...” Și Prorocii (Isaia 9: 6): „Căci un copil ni S-a născut, un Fiu ni S-a dat, și domnia va fi pe umărul Lui; Îl vor numi: Minunat, Sfetnic, Dumnezeu tare, Părintele veșnicilor, Dōmn al Păcii...”

Pe Iisus din Nazaret, fiul lui Iosif”.

Filip vorbește cu Natanael, ca unuia cu care a avut și are aceeași continuare preocupare. E ca și cum i-ar spune: *În sfârșit, vino, am găsit pe Acela pe care noi Îl căutăm...* Nu-I spune Mesia, dar, indicând pe *Acela* de[spre] care a[u] vorbit Moise și Prorocii, la Mesia se gândește, la Șilo, la Mântuitor, la Părintele veșnicilor.

Când, cu puțin înainte, pe malul Iordanului, în Iudeea, Andrei îl caută pe fratele său Petru, întâlnindu-l, îi spune: „Vino, noi am găsit pe Mesia”. Dar Filip spune mai acoperit: „Noi am găsit pe Acela despre Care au vorbit Moise și Prorocii...”, dar în această deosebire de titulatură nu trebuie văzut[ă] decât diferența de cultură dintre Andrei și Petru, de o parte, și Filip și Natanael, de altă parte. Primii erau oameni simpli, neștiutori de carte, sau, după cuvântul aramaic: „am-ha-aretz”, care înseamnă cu totul reduși în ce privește învățătura *Scripturii*. Ei nu știau să citească, nu cunoșteau Legea, nu cunoșteau Prorocii; știau însă de[spre] Mesia că trebuie să vină ca un [e]liberator, căci Mesia era subiectul de predică în Sinagogi și în Templu. Știau de Mesia ca de o veșnică nădejde a neamului și Îl așteptau ca pe un Împărat, nu ca pe un Dumnezeu.

Filip însă se adresează lui Natanael ca unui Învățător al Legii, ca unui cercetător al Prorocilor, cu care adesea s-a sfătuit. Pare o continuare a unei convorbiri din trecut: „Noi am găsit pe Acela de care au vorbit Moise și Prorocii”, deci acești doi oameni sunt familiarizați cu litera *Scripturii*, cunosc Legea, cunosc prorociile, cunosc timpul, cunosc împrejurările. E *Acela*. Acela pe Care ei Îl așteptau, Acela de[spre] Care de atâtea ori au vorbit, Acela Care îi va răscumpăra, Acela Care îi va mântui, Care va veni cu putere ca să zdrobească capul șarpelui, Acela de[spre] Care a spus Iov: „Știu că Răscumpărătorul meu este viu și va veni la urmă pe pământ...”

¹ Sau încă Bar-Tolmai.

Dacă Filip ar fi spus lui Natanael doar atât: „Noi am găsit pe Acela de Care vorbesc Moise și Prorocii...”, Natanael îndată s-ar fi sculat să-l urmeze; dar iată că Filip dă un amănunt care aduce dintr-odată îndoială în sufletul lui Natanael:

E Iisus din Nazaret, fiul lui Iosif... Bucuria lui Natanael s-a răcit. E om și crede în logica lui.

Natanael i-a zis: „Poate ieși ceva bun din Nazaret?”

Cu ce dispreț vorbește! Este și azi încă o taină pentru ce Nazaretul era atât de nesocotit și batjocorit. A [zice] atunci de[spre] cineva, chiar dacă nu era din Nazaret: „e cam nazarinean...” însemna o ofensă la adresa spiritului aceuia. Un nazarinean trebuia neapărat să fie un om simplu, mediocru, greoi la înțelegere.

În *Vechiul Testament*, orașul Nazaret nu e pomenit, de aceea a fost socotit ca un oraș fără predestinație religioasă și nimănui nu i-ar fi trecut prin gând să aștepte mântuirea de la acea cetate obscură, deși n-a fost cu nimic compromis[ă] în trecut. Disprețul nu venea dintr-o faimă rea, [ci] din lipsa unei[a] bune sau încă din lipsa unui trecut glorios. Să nu aibă Mesia, Fiul lui David, Împăratul iudeilor, un alt cadru pentru viața Lui decât Nazaretul?

Ce să-i răspundă Filip? Cum să-l convingă? Ar trebui ceva mai mult decât cuvinte. Îi va spune simplu:

Filip i-a răspuns: „Vino de vezi”.

Măreț răspuns; puternic, convingător: lasă orice judecată, „vino de vezi”... E o chestiune de convingere personală. Filip nu se supără de răspunsul prietenului său. Și el va fi fost vreun disprețuitor al Nazaretului, dar nici nu încearcă o discuție. Are o cale mai sigură: „*Vino de vezi...*” Filip nu se îndoiește că atâta va fi de ajuns, căci un om ca Natanael, pregătit în cele duhovnicești, nu se poate să nu recunoască în Iisus pe Mesia. Totul e să voiască să vină. Și Natanael s-a sculat și a mers cu Filip. Unul mergea cu iubire și credință, celălalt, cu îndoială încă. Nazaretul făcea umbră bucuriei lui.

Iisus a văzut pe Natanael venind la El și a zis despre el: „Iată cu adevărat un israelit în care nu este vicleșug”.

Această simplă frază a lui Iisus atinge dintr-o singură dată două adevăruri, [unul] în legătură cu poporul lui Israel, altul în legătură cu viitorul ucenic.

1. *Poporul israelit* era demult în descompunere morală, spirituală și religioasă. Răi, fățarnici, îndărătnici, lacomi, împietriți cu inima, erau departe de Dumnezeu, de Care s-au îndepărtat pentru că nu-i îndestula cu bunătați pă-